Undersøkelse av mulig forurenset grunn

Dokumentnr.	GE-2.10-06 R
Type	Rutine
Kapittel	2.10 Ytre miljø
Gjelder for	Alle som planlegger og utfører graving, tomtearbeid, miljøsanering og massetransport i Gjerdalens prosjekter
Revisjon / dato	Rev. 01 · Utkast
Utarbeidet av	HMS- og kvalitetsleder
Godkjent av	Daglig leder
Krav og grunnlag	ISO 14001 6.1.2; ISO 14001 8.1; Forurensningsloven § 7; Forurensningsforskriften kap. 2; Avfallsforskriften
Erstatter	SmartDok 0210-010 R

1. Formål og omfang

Rutinen skal avklare om grunnen eller massene er forurenset før anleggsarbeidet settes i gang. Forurensningsforskriften kapittel 2 gjelder når det gjøres terrenginngrep i forurenset grunn.

Hvis det er grunn til å tro at det er forurenset grunn i området, skal tiltakshaveren sørge for at det blir gjort nødvendige undersøkelser, slik at omfanget og betydningen av forurensningen blir klarlagt. Undersøkelsene skal som et minimum avklare om normverdiene i vedlegg 1 til forurensningsforskriften kapittel 2 er overskredet. Ta kontakt med tiltakshaveren for avklaring.

Når Gjerdalen selv er tiltakshaver, for eksempel på egne eiendommer eller når vi har påtatt oss ansvaret i kontrakten, har vi tiltakshaverens plikter.

2. Ansvar

Rolle	Ansvar
Prosjektleder	Avklarer med tiltakshaveren før oppstart om det er undersøkt for forurenset grunn, og hvem som har ansvaret for prøvetaking og tiltaksplan. Varsler tiltakshaveren ved mistanke.
Anleggsleder	Har ansvaret for rutinen. Innhenter grunnlagsdata, gjør risikovurderingen, klassifiserer massene og sørger for at masser ikke flyttes før de er avklart. Stanser arbeidet ved mistanke.
Maskinkjører og fagarbeider	Følger med på masser som avviker (lukt, farge, avfall), stanser og melder fra til anleggsleder.
Lastebilsjåfør	Kjører ikke masser ut av tiltaksområdet før anleggsleder har klarert dem.

3. Definisjoner

Begrep	Betydning
Normverdi	Grenseverdi i vedlegg 1 til forurensningsforskriften kapittel 2. Masser under normverdiene regnes som rene.
Tiltakshaver	Den som er ansvarlig for tiltaket, vanligvis byggherren.
Rene masser	Masser som er dokumentert rene ved analyser eller fagkyndig vurdering.
Forurensede masser	Masser med dokumentert forurensning over grenseverdien. De håndteres etter massehåndteringsplanen for denne typen masser.
Ukjente masser	Masser som ikke er avklart. De håndteres ikke som rene masser før det er sannsynliggjort at de er rene.

4. Arbeidsgang

4.1 Når er det grunn til mistanke?

Der det har vært menneskelig aktivitet tidligere, kan grunnen være forurenset. Det er grunn til å tro at et tiltaksområde kan være forurenset hvis det en gang har vært brukt til for eksempel

- industrivirksomhet,
- bensinstasjon eller tankanlegg,
- mekanisk verksted eller skipsverft,
- bilverksted,
- galvaniseringsverksted,
- impregneringsverk,
- avfallshåndtering og deponi,
- steder der det er bygd ufullstendig opp på en tidligere forurenset tomt,
- tipper og masselagring fra tidligere anleggsvirksomhet.

Tegn i massene kan være lukt av olje eller løsemidler, misfarging, oljefilm på vann, avfall, aske, slagg eller tegl.

Kilder til informasjon:

- Miljødirektoratets informasjonsark TA-2876/2012 gir oversikt over mulige forurensninger i grunnen etter ulike typer bransjevirksomhet.
- Kommunen kan gi informasjon om eiendommer med registrert forurensning.
- Miljødirektoratets database «Grunnforurensning».

4.2 Før arbeidet

1. **Innhent grunnlagsdata for området.** Grunnlagsdata kan komme fra
   - forundersøkelser fra byggherren, gjort kjent i SHA-planen,
   - grunndata fra kommunen,
   - miljørapporter fra området og rapporter fra tidligere analyser.
2. **Gjør en risikovurdering** av massene og grunnforholdene. Risikoen vurderes mot
   - forurensningsrisiko: tidligere forurensning, ukjente fyllmasser eller naturlig forurensning (for eksempel alunskifer),
   - miljørisiko: spredning av fremmede arter, avrenning og utslipp,
   - HMS-risiko: eksponering for forurenset jord, respirabelt støv og alkalier.
3. **Klassifiser massene** som rene, forurensede eller ukjente, se definisjonene i punkt 3.
4. **Avklar behovet for prøver.** Er det ingen holdepunkter for at grunnen kan være forurenset, stilles det heller ikke krav om nærmere undersøkelser. Ved tvil skal det tas prøver og gjøres analyser for å avklare det. Se **GE-2.10-08 R** Prøvetaking av forurenset grunn.

4.3 Disponering av massene

- Vi fjerner ikke masser fra tiltaksområdet før det er avklart eller sannsynliggjort at de ikke er forurenset.
- Masser som overskrider normverdiene, kan bare brukes på tiltaksområdet. Kan de ikke brukes der, skal de kjøres til godkjent deponi.
- Rene masser kan brukes i andre prosjekter eller kjøres til godkjent deponi eller mellomlager.
- Masser som er litt forurenset, kan også brukes andre steder. Det avhenger av typen forurensning og hvor massene skal brukes. Masser som ikke disponeres på eiendommen, skal leveres til godkjent deponi eller behandlingsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven (forurensningsforskriften § 2-5). Skal de brukes et annet sted, krever det tillatelse fra forurensningsmyndigheten, normalt Statsforvalteren.
- Masser som overskrider normverdiene mye, regnes som forurenset eller svært forurenset og skal til deponi godkjent av Statsforvalteren.

Mer om ansvarsdeling og håndtering står i **GE-2.10-07 R** Håndtering av forurenset grunn.

4.4 Funn eller mistanke under arbeidet

Oppdages forurenset grunn, eller oppstår mistanke om forurensning etter at arbeidet er satt i gang:

1. Stans straks alt arbeid som kan føre til spredning.

2 Sikre stedet og hindre avrenning til grøfter, kummer og bekker.
3 Varsle anleggsleder og prosjektleder. Prosjektleder varsler tiltakshaveren.
4 Ved akutt forurensning: ring 110.
5 Registrer RUH i SmartDok.

Viktig: Ved mistanke om forurenset grunn skal alt arbeid som kan spre forurensningen, stanses med en gang. Massene skal ikke kjøres bort før det er avklart at de ikke er forurenset.

5. Kontroll, registrering og dokumentasjon

- Grunnlagsdata, risikovurdering og klassifisering av massene dokumenteres i egenkontrollskjemaet for undersøkelse av mulig forurenset grunn i SmartDok, eller i SJA.
- Analyser og prøvetaking dokumenteres etter **GE-2.10-08 R**.
- Funn og mistanke registreres som RUH i SmartDok og meldes til tiltakshaveren.

6. Referanser

- Forurensningsloven § 7
- Forurensningsforskriften kapittel 2 (opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider), med vedlegg 1 (normverdier)
- Avfallsforskriften
- Miljødirektoratet: veileder til forurensningsforskriften kapittel 2 (M-820/2017)
- Miljødirektoratet: veileder om forurenset grunn
- Miljødirektoratet: informasjonsark TA-2876/2012
- Miljødirektoratets database «Grunnforurensning»
- **GE-2.02-10 R** Sikker jobbanalyse (SJA)
- **GE-2.02-11 D** HMS-plan i prosjektet
- **GE-2.04-04 R** Graving
- **GE-2.04-21 R** Masseflytting
- **GE-2.10-05 R** Håndtering av uønskede plantearter
- **GE-2.10-07 R** Håndtering av forurenset grunn
- **GE-2.10-08 R** Prøvetaking av forurenset grunn
- **GE-3.06-33 S** Dokumentasjon – forurenset masse
- **GE-3.06-95 R** Mottak av eksterne masser

Revisjonshistorikk

Rev.	Dato	Endring	Godkjent av
01	Utkast	Første utgave i GE-håndboka. Skrevet om fra SmartDok 0210-010 R.	Daglig leder